

Warszawa, 7 kwietnia 2025 r.

Adresaci:

- Minister Sprawiedliwości RP
Szanowny Pan prof. Adam Bodnar

- Marszałek Senatu RP
Szanowna Pani Małgorzata Kidawa-Błońska

- Marszałek Sejmu RP
Szanowny Pan Szymon Hołownia

Do wiadomości:
- Rzecznik Praw Obywatelskich

PETYCJA

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2014 r. poz. 1195), w interesie publicznym oraz własnym wnoszę o:

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego przepisów wynikających z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności oraz prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym.

Zgodnie z treścią dyrektywy, państwa członkowskie Unii Europejskiej zostały zobowiązane do jej wdrożenia do dnia 1 kwietnia 2018 r. Niestety, do dziś Polska nie dostosowała w pełni swojego porządku prawnego do wymogów tego aktu prawa unijnego.

Na konieczność wdrożenia dyrektywy zwracał uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich, dr hab. Adam Bodnar. W odpowiedzi na jego wystąpienie Ministerstwo Sprawiedliwości (sędzia Łukasz Piebiak) wskazało, że:

„W perspektywie konieczności zapewnienia szybkości i efektywności postępowania przygotowawczego, wprowadzenie sugerowanej przez Rzecznika instytucji do prawa polskiego wydaje się nadmierne i zbędne.”

W mojej ocenie stanowisko to narusza fundamenty demokratycznego państwa prawa, w którym priorytetem powinno być poszanowanie zasady domniemania niewinności (art. 5 k.p.k.), a nie jedynie szybkość prowadzenia postępowania.

Uzasadnienie

Wspomniana dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do:

- zapewnienia, że oskarżony jest traktowany jako niewinny, dopóki nie zostanie prawomocnie skazany (art. 3),
- powstrzymania się przez organy publiczne od wypowiedzi przesądzających o winie (art. 4),
- umożliwienia oskarżonemu udziału w rozprawie (art. 8 i nast.).

Brak implementacji tych przepisów stwarza realne zagrożenie dla praw obywatelskich w Polsce, w tym przypadków niesłusznych skazań, szczególnie w sprawach, w których zarzuty opierają się jedynie na pomówieniach.

Dla przykładu – w roku 2019 zgłoszono 88 032 przypadki przemocy domowej, a w 2016 – 91 789. Jednakże liczba prawomocnych skazań wyniosła jedynie 14 513, co może sugerować, że znaczna część zgłoszeń była nieuzasadniona, a w niektórych przypadkach mogło dojść do pomówienia (art. 212 k.k.) lub fałszywego zawiadomienia (art. 234 i 238 k.k.).

Podsumowanie

Zwracam się z apelem o:

1. podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej na celu implementację Dyrektywy 2016/343 do prawa krajowego,
2. przeanalizowanie możliwości nowelizacji Kodeksu postępowania karnego, tak by uwzględniał standardy wynikające z prawa UE,
3. ochronę praw podejrzanych i oskarżonych, zgodnie z zasadą domniemania niewinności.

[Redacted signature]

Załączniki:

1. Link do Dyrektywy 2016/343 (EUR-Lex):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32016L0343>

2. Wystąpienie RPO w sprawie braku implementacji:

<https://www.rpo.gov.pl/pl/content/nie-bedzie-zmian-polskiego-prawa-w-zwiazku-z-tzw-dyrektywa-niewinnosciowa-resort-sprawiedliwosci-odpowiedzial-RPO>